

La figura de l'Expert Comptable

FRANCISCO JOSÉ GRACIA HERREIZ
President d'Economistas Contables (EC-CGE)

MARCOS ANTÓN RENART
Director Executiu d'Economistas Contables (EC-CGE)

Data de recepció: 21/5/2015
Data d'acceptació: 18/10/2015

RESUM

A diferència de països com Alemanya, Portugal o França, entre altres, a Espanya no existeix fins avui una regulació de caràcter oficial per a la figura de l'Expert Comptable. En aquest article analitzem aquesta figura, i ens preguntem qui dóna el perfil; les diverses funcions que podria realitzar i la importància de la formació per a aquests professionals. D'altra banda, es defensa la necessitat de la creació d'aquesta figura com una forma de potenciar i incrementar el prestigi de la professió comptable al nostre país i, per tant, convertir-se en una eina contra l'intrusisme i contra la desconfiança que generen les males pràctiques. També s'aborden les diferents vies per a l'acreditació com a Expert Comptable pel Consejo General de Economistas (CGE) i l'Instituto de Censores Jurados de Cuentas de España (ICJCE).

PARAULES CLAU

Expert Comptable; comptabilitat; acreditació; formació.

ABSTRACT

Up today, it does not exist in Spain an official regulation to the figure of Expert Accountant, as it happens in other countries such as Germany, Portugal and France. In this paper we go in depth in this figure, analyzing who gives profile; the several activities the Expert Accountant could develop and the importance of training for these professionals. On the other hand, we pose in the present paper the need for the creation of this figure as a way to enhance and increase

the prestige of the accounting profession in our country. This would also become a tool against intrusion and against the distrust generated by wrong practices. It will also be posed all different procedures for accreditation as Expert Accountant by the Consejo General de Economistas (CGE) and the Instituto de Censores Jurados de Cuentas de España (ICJCE)

KEYWORDS

Expert Accountant; accounting; accreditation; training.

1. Introducció

L'activitat professional de la comptabilitat —com a Expert Comptable— no es troba regulada a Espanya i, per tant, no té un reconeixement formal, la qual cosa provoca certa inseguretat al mercat a l'hora de contractar-ne els serveis. Tampoc no existeixen normes o criteris d'actuació expressament requerits per a desenvolupar-los ni, per tant, per a supervisar-los. Per això, per contribuir al desenvolupament d'aquests serveis es requereix un marc de referència que, com l'internacional, ofereixi unes pautes d'actuació uniformes. En aquest sentit, sembla necessària l'elaboració i/o adaptació de normes tècniques apropiades perquè les utilitzin els Experts Comptables. Per tot això, els professionals hem anat posant de manifest la nostra preocupació, en l'entorn econòmic actual, pel desenvolupament de l'activitat professional de la comptabilitat; en concret, sobre les diferents formes d'incrementar la fiabilitat i la transparència de la informació financera de les empreses, especialment de les Pimes i la seva relació amb els serveis que es poden demandar als professionals, és a dir, als Experts Comptables, i potenciar d'aquesta forma la imatge pública de l'activitat professional de la comptabilitat, la qual, al nostre país, no té tot el reconeixement que hauria de tenir ni el que té als països desenvolupats del nostre entorn.

Si acudim a l'esfera internacional, veiem que en altres països, com, per exemple, França, existeix des de fa temps una regulació extensa sobre aquesta figura, que requereix una titulació específica i coneixements adequats, proves d'accés i formació continuada que avalen els serveis prestats per aquests professionals. L'"Ordre des Experts-Comptables" a França creada en 1945 aglutina més de 19.000 experts, 6.000 més en pràctiques,

14.000 societats, 4.000 despatxos i aquest col·lectiu posseeix més de dos milions de clients. A Itàlia la reglamentació de la professió comptable està recollida en el Decret legislatiu n. 139 de juny de 2005 i està supervisada pel Ministeri de Justícia. La professió s'articula en dos nivells: els "Esperti Contabili" i els "Dottori Commercialisti" amb diferents titulacions però que han de col·legiar-se per exercir i passar un examen. A Portugal ens trobem, a més dels auditors ("Revisores Oficiais de Contas"), als Experts Comptables ("Técnicos Oficiais de Contas, membros de l'OTOC), que són professionals de l'assessorament comptable i fiscal, amb poder per signar els comptes anuals i legalitzar-los (obligatori a Portugal).

Com a resum, podríem dir que l'Expert Comptable és un professional acreditat, altament qualificat, subjecte a una normativa pròpia, amb amplis coneixements i experiència en comptabilitat i finances que col·labora amb les organitzacions en totes les fases del seu cicle de vida, realitzant preferentment activitats d'alta complexitat i amb garantia de qualitat. Sovint, aquests professionals també són Auditors de Comptes, però les seves activitats quan actuen com a Experts Comptables no inclouen l'auditoria de comptes.

En aquest article analitzem la figura de l'Expert Comptable. Per a això, ens preguntem qui dóna el perfil; la importància de la formació passada, present i futura per a aquests professionals; l'acreditació com a Expert Comptable pel Consejo General de Economistas (CGE) i l'Instituto de Censores Jurados de Cuentas de España (ICJCE); una reflexió sobre les funcions que podria realitzar l'Expert Comptable. L'article acaba amb una sèrie de conclusions sobre aquesta figura.

2. Prestigiar l'Expert Comptable a Espanya: qui dóna el perfil?

Si ens preguntem qui és el comptable en una empresa, probablement molts pensaran en la persona que els porta la comptabilitat, bé a la mateixa empresa o en una assessoria. Si ens preguntem quin títol acredita que és comptable, possiblement no ens ve a la ment el nom de cap en particular. Pensarem en el títol universitari d'aquesta persona, en els coneixements que ha adquirit en els seus estudis previs a la universitat, probablement al costat d'una formació específica addicional i que aquesta persona fa molts anys que està al capdavant d'aquesta labor en l'empresa/assessoria, i ha adquirit molta experiència i coneixements. Però la veritat és que en aquest país —i com abans apuntàvem, a diferència d'altres com Alemanya, Portugal o França, i també en diversos països anglosaxons i d'Amè-

rica Llatina— no existeix, fins avui, una regulació per a la figura de l'Expert Comptable. És cert que en determinats graus universitaris i títols propis i oficials acadèmics s'imparteix una formació específica en matèria comptable. Però això no condueix al reconeixement oficial d'aquesta figura com a tal.

Ara, preguntem-nos per què és bona aquesta acreditació tant per al professional de la comptabilitat (exercent lliure, d'empresa, docent) com per a les empreses que compten amb els seus serveis. Per als primers suposa una “bolla” de qualitat i per tant un reconeixement diferenciador en aquest entorn global i cada vegada més competitiu en el qual vivim. Poder dir que has superat una acreditació garantida per les principals institucions en l'àmbit comptable, financer i d'auditoria amb criteris objectius, transparents i rigorosos suposa un plus de qualitat per a qualsevol professional i una major diferenciació enfront dels altres. D'un altre costat les empreses, la part contractant, i la seva obligació de rendició de comptes anuals. Una informació que estarà a la disposició dels agents vinculats directament o indirectament a l'empresa, la utilitat de la qual a hores d'ara queda fora de dubte i que pretén mostrar la realitat de com ho estan fent i en quina situació econòmica i financera es troben. Amb independència de la grandària de les empreses, que sí que importa, per exemple, a l'efecte d'una rendició de major informació comptable, els comptes anuals que aquestes transmetin a l'exterior han de ser fiables (no només han de ser-ho sinó també semblar-ho). Si no mostren la imatge fidel, perden la seva utilitat. Comptar amb professionals que puguin acreditar que han superat uns filtres de qualitat, que segueixen formant-se, i en conseqüència estan permanentment actualitzats, hauria de garantir en una major mesura la qualitat de la informació que se subministra. Hem de recordar a més, que en el cas que l'empresa tingui l'obligació de presentar un informe d'auditoria, els comptes anuals de l'empresa comptaran amb la revisió d'un expert, com és l'auditor. Però, si parlem d'aquesta gran majoria d'empreses que no tenen obligació de presentar aquest informe, qui garanteix la imatge fidel d'aquests comptes? (i no ens referim, evidentment, a qui els signa). En conseqüència, comptar amb professionals acreditats i per tant altament qualificats, que segueixen formant-se, garanteix en una major mesura la qualitat de la informació i pot suposar una major reputació enfront dels agents vinculats a l'empresa als quals abans ens referíem.

Un perfil aproximat, però no tancat atenent la diversitat de casuístiques, de qui s'aproxima al perfil de l'Expert Comptable és el d'un professional altament qualificat en matèria de comptabilitat i que conjumina formació passada, present i futura (en la seva necessitat de formació contínua), amb reconeguda experiència en el tema que ens ocupa i que coneix la reali-

tat empresarial, perquè l'ha analitzada, elaborant informes o dictàmens o altres estudis de caràcter tècnic/científic. Ve a ser el d'un professional a qui li encarregaríem, per exemple i simplificant-ho molt, un informe sobre la situació d'una empresa. Parlem d'una figura que podria dur a terme diversos treballs. Entre ells, per exemple, que pugui assessorar les pimes en diferents fronts (quelcom en sintonia amb l'interès creixent dels professionals europeus de menor grandària en els últims anys per oferir més serveis i de qualitat als seus clients); elaborar dictàmens pericials; realitzar treballs de valoració; elaborar informes especials i entre ells un informe de procediments acordats; dur a terme la formulació de comptes i càlculs i revisions parcials d'informació comptable, per exemple, per a entitats financeres, entre altres, per citar-ne alguns.

Aquesta societat necessita, cada vegada més, de professionals molt preparats i permanentment actualitzats. En especial en un entorn canviant i global com el que vivim i al qual abans ens referíem. La comptabilitat, i la seva normativa, també es troben immerses des de fa molts anys en aquest continu procés de canvi i actualització, en l'àmbit nacional i en l'internacional. Serveixi com a exemple la recent reforma de la Directiva Comptable Europea de 2013 i de la qual una part entrarà en vigor a Espanya el 2016. El fet d'haver fet molt bé els deures en aquest país, ens permet afirmar que estem preparats per al contingut global d'aquesta Directiva. No obstant això, un bon professional no pot caure en l'error de creure que en sap prou.

Per tot això, l'acord aconseguit entre el Consejo General de Economistas i l'Instituto de Censores Jurados de Cuentas, perquè el REC es configuri com l'únic registre d'Experts Comptables acreditats d'ambdues corporacions, és enormement positiu. Si el REC vol ser la plataforma de referència dels Experts Comptables acreditats espanyols, hem de treballar per aconseguir que aquesta acreditació s'aconsegueixi mitjançant el disseny d'un sistema d'acreditació rigorós i amb vocació d'arribar a ser l'únic a Espanya i en el qual tinguin cabuda també altres institucions interessades en el projecte. Igualment, es podria establir, per al Registro de Expertos Contables (REC), una missió i una visió:

- Missió: fer valdre la figura de l'Expert Comptable mitjançant la seva acreditació i representació, i promoure les millors pràctiques per potenciar la seva demanda, la seva formació, la difusió d'aquesta professió, l'intercanvi d'experiències i les relacions internacionals.
- Visió: ser la plataforma de referència dels Experts Comptables acreditats espanyols i que aquests comptin amb el màxim prestigi professional.

3. La importància de la formació

Sembla inqüestionable la importància de la formació en totes les etapes de la nostra vida i que podríem classificar en tres períodes principalment (i que en poden ser, sense cap dubte, més). Si ens referim a l'etapa prèvia a la dels estudis universitaris, queda clar que una adequada formació establirà les bases d'un coneixement general que tots entenem com a bàsic i necessari, més enllà dels estudis o formació posterior, i que ens permetrà accedir a aquests estudis universitaris conduents a la titulació que volem cursar. L'etapa universitària, on definim el nostre perfil i l'orientació professional i adquirim els coneixements suficients per poder començar a desenvolupar la nostra activitat professional futura. La qüestió és la formació una vegada finalitzats els estudis universitaris. Com dèiem, creure que ho sabem tot és un error. La nostra formació és i ha de ser contínua, perquè el món on desenvolupem l'activitat a què ens enfrontem com a professionals és canviant i, per tant, ens obliga a estar al corrent del que esdevé relacionat amb la nostra activitat diària. En aquest punt juguen un paper fonamental els diversos cursos oferts des de les institucions a les quals ens referim en aquest article, així com dels seus respectius col·legis i agrupacions territorials. Nosaltres creiem fermament i apostem decididament per la formació i entenem, com dèiem en un apartat anterior, que un Expert Comptable ha d'estar permanentment format. Així, és requisit per mantenir l'acreditació d'Expert Comptable el fet de poder acreditar cada any que aquesta s'ha produït, sigui en línia o presencial. Així doncs, i al marge de les hores de formació necessària que els auditors han de justificar davant l'ICAC, els qui formen part del Registre d'Experts Comptables hauran d'acreditar que aquesta formació s'ha produït, la qual cosa suposa una garantia de cara a tercers que aquest professional s'ocupa de mantenir-se al dia quant a l'activitat que desenvolupa.

4. L'acreditació com a Expert Comptable del Consejo General de Economistas i de l'Instituto de Censores Jurados de Cuentas de España

El Sistema d'Acreditació d'Experts Comptables es dirigeix als professionals que compleixin amb els requisits de coneixements i pràctica professional establerts i vulguin actuar com a Expert Comptable acreditat.

Poden sol·licitar l'acreditació els economistes, auditors, titulats mercantils i, en general, qualsevol persona que tingui titulació universitària i experiència professional i/o docent en matèria de comptabilitat i informació financera.

Per acreditar-se com a Expert Comptable s'ha d'obtenir una valoració positiva en el sistema d'acreditació i ha de ser membre de l'Institut de Censores Jurados de Cuentas de España o col·legiat (o associat) d'un Col·legi d'Economistes i del registre d'Economistas Contables del Consejo General de Economistas.

Amb el sistema d'acreditació d'Experts Comptables del Consejo General de Economistas i de l'Institut de Censores Jurados de Cuentas de España es pretén aconseguir diversos objectius:

- Donar un reconeixement formal a la figura de l'Expert Comptable.
- Oferir a la societat els serveis dels Experts Comptables acreditats. Per això, el Registre d'Experts Comptables mantindrà al dia la llista dels seus membres perquè les organitzacions interessades puguin contractar els seus serveis.
- Promoure l'alt nivell dels serveis prestats pels Experts Comptables acreditats amb un reciclatge continu i el compliment d'un codi deontològic per conservar l'acreditació.

L'acreditació es pot obtenir de tres formes alternatives:

- Per a auditors exercents: reconeixement automàtic sota petició expressa (prèviament, els auditors no exercents hauran d'acreditat un nombre mínim d'hores de formació).
- Per a professionals i/o acadèmics amb experiència: valoració dels mèrits professionals, acadèmics, publicacions i altres, tals com ser membre de registres especialitzats o comissions o associacions de comptabilitat. Aquesta via requereix aconseguir una puntuació mínima.
- Examen, que comprendrà les matèries de comptabilitat (financera i de gestió, essencialment) i matèries afins (finances i altres). L'examen es convoca una vegada a l'any.

Pel que fa a l'acreditació per aquestes tres vies, es pot veure en línia als respectius webs del CGE i de l'ICJCE, amb més detall.

El Tribunal Avalador està integrat principalment per auditors, professors d'universitat i un representant de l'ASEPUC i un altre de l'ACCID.

L'acreditació és permanent, però caldrà realitzar un mínim de 20 hores anuals de formació contínua en comptabilitat i matèries afins per mantenir l'acreditació.

Per al millor desenvolupament d'aquestes activitats, el Registre d'Experts Comptables anirà publicant normes d'actuació per al desenvolupament de les activitats dels Experts Comptables Acreditats. D'aquesta mane-

ra es facilitarà que la societat disposi de professionals altament qualificats en matèria de comptabilitat.

5. Funcions a desenvolupar per l'Expert Comptable

Podem dir que existeixen les àrees d'intervenció dels Experts Comptables següents: ajuda en el dia a dia dels negocis a través d'un adequat nivell d'assessorament; ajuda en les seves necessitats i obligacions d'informació financera; informes pericials; informes de valoració; altres informes sobre la informació financera de les empreses sol·licitats de forma voluntària, etc. Nombrosos serveis de naturalesa financera, d'importància vital per al país, estan sent oferts per persones o firmes a les quals no se'ls exigeix cap acreditació. En un moment en el qual la UE es dirigeix a un mercat amb majors nivells de competència, però al mateix temps amb més garanties i amb titulacions apropiades, és prioritari desenvolupar sistemes que permetin diferenciar els professionals amb experiència i rigor de la resta. Des d'aquest punt de vista, l'acreditació d'Expert Comptable actuaria com a eina contra l'intrusisme i contra la desconfiança que generen les males pràctiques. Per tant, aquest projecte té com a finalitat última potenciar i incrementar el prestigi de la professió comptable al nostre país, tal com ja ocorre en la gran majoria dels països del nostre entorn. En la mesura en què s'assoleixi aquest objectiu general, s'aconseguirà una major demanda dels serveis comptables que els professionals estem prestant.

Els serveis de caràcter financer i comptable que, pel perfil professional, té sentit que pugui oferir l'Expert Comptable, són:

- En la fase de creació de l'empresa: assessorament per al compliment de requisits legals de caràcter mercantil, disseny i posada en marxa de comptabilitats, assessoria per a l'accés a finançament, elaboració de plans estratègics.
- En les fases de creixement: planificació financera, assessorament i representació en operacions de transferència, fusió, absorció de societats, "due diligence" i valoració d'actius o empreses; anàlisis comptables per a la integració o consolidació d'estats financers; preparació de plans d'internacionalització; assessorament en estratègies d'adopció de tecnologia digital.
- En les fases de maduresa empresarial: assessorament per a millores d'eficiència; disseny i seguiment de plans de finançament.
- En situacions de crisi: elaboració de plans de viabilitat; regularització de balanços; confecció d'estats financers per servir de base en rees-

tructuracions societàries; assessorament en desinversions i en elaboració de quaderns de venda.

- Durant la desaparició de l'empresa: assessorament en liquidació d'empreses (complementant l'administració concursal).
- A qualsevol moment: planificació, gestió i direcció de l'organització comptable, fiscal i financera i dels sistemes de control intern i d'informació financera; anàlisi i planificació d'inversions; gestió del risc; informes sobre la situació econòmica, financera i comptable de les empreses, exceptuant els informes previstos en la Llei d'auditoria de comptes; anàlisi i elaboració de pressupostos i altres estimacions econòmiques, financeres i comptables; peritatges en matèria comptable i financera; els treballs realitzats en matèria comptable, fiscal i financera que els siguin atribuïts per les Administracions Públiques; elaboració d'informes de caràcter econòmic, financer o comptable relatiu a empreses que puguin fer efecte davant les administracions públiques; anàlisi d'operacions vinculades; suport en la gestió de riscos; aplicació de novetats en govern corporatiu; elaboració d'informes Forensic.

6. Conclusions

La funció d'assessorament va en augment i és la clau del desenvolupament futur. Durant molt de temps l'activitat principal del professional de la comptabilitat ha estat la de cobrir les necessitats de compliment de les empreses, incloent-hi l'auditoria, més que la de suport, ajuda i, en definitiva, assessorament en tots aquells aspectes relacionats amb el propi negoci. Comptabilitat, impostos, auditoria, tasques de suport a compliments formals de les empreses, han jugat un paper rellevant i més en els últims temps a causa de l'augment progressiu de la regulació.

En l'actualitat, experimentem un canvi de paradigma i s'estan demanant als Experts Comptables altres serveis més enfocats a l'assessorament i consultoria en general amb la finalitat de satisfer les necessitats creixents de les pimes. Aquestes funcions són clarament i substancialment evidents en els Petits i Mitjans Professionals que són la majoria dels comptables i els qui normalment proporcionen serveis a les pimes. L'Expert Comptable té un paper destacat a exercir en l'assessorament a les pimes, basat, fonamentalment, en l'ús racional i adequat de la informació que obté de l'entitat a través dels serveis de compliment (comptabilitat, impostos i auditoria, fonamentalment) que normalment proporciona. La combinació de serveis de suport amb els de compliment li dóna molt més valor afegit al client i per això és la clau per aconseguir una major excel·lència. El nivell de capacitat

de l'Expert Comptable d'interaccionar amb el negoci d'una forma dinàmica és el que el distingeix com un bon professional.

En un moment en el qual la UE es dirigeix a un mercat amb majors nivells de competència, però al mateix temps amb més garanties i amb titulacions apropiades, és prioritari desenvolupar sistemes que permetin diferenciar els professionals amb experiència i rigor de la resta. Des d'aquest punt de vista, l'acreditació d'Expert Comptable actuaria com a eina contra l'intrusisme i contra la desconfiança que generen les males pràctiques.

Referències bibliogràfiques

CONSEJO GENERAL DE ECONOMISTAS (2015), en línia, <http://rec.economistas.es/informacion-general/>

INSTITUTO DE CENSORES JURADOS DE CUENTAS DE ESPAÑA (2015), en línia, <http://www.icjce.es/presentacion1>

Associació Catalana de Comptabilitat i Direcció
Edif. Col·legi d'Economistes de Catalunya
Pl.- Gal·la Plàcida 32, 4ª planta - 08006 Barcelona
Tel. 93 416 16 04 extensió 2019
info@accid.org - www.accid.org - @Associacio ACCID